

ACC. N:R M. 13471: 1-8.

Landskap: Skåne Upptecknare: Martin Eriksson, Gyllebo
Härad: Ingelstad Berättare: " " "
Socken: Borby Berättarens yrke: f. d. kontor.
Uppteckningsår: 1954 Född år 1878 i Borby

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hemmets prydnade. s. 1-8.

LuF 49.

Jup. 49

1

Glemmets frejdande.

1 Lövning. Förekom ju vid midsommar, det var ju allmänt kallt och det var ju till att sticka upp lövrusker över dörrarna i takskägget. På många tak fanns ju även en sorts löpar som väte på kalntaken.

2 Golvet. I min barndom brukade vi alltid sova golvet om morgnarna och sen skulle det sandas. man tog ju aldrig av sig träskorna när man gick in, utan de behöllde man ju alltid på och de var inte alltid så vackra när man kom in t. ex. från stallet, dertill ströddes det tjockt med sand på golvet, det gick ju då lättare att sova. När vi körd upp till skogsbygden efter torv så passa alltid lar på och spår några äneruskar, det var bra att ha hemma och tända på lite när de lukta illa när gång. Ja det var den tiden, nog hade det varit bättre att öppna fönster och dörrar

och lufta ut odörrer, än bättre på med en annan. För all del ene lufta gott när man satte eld på det. Nu tror jag inte att någon brukar sanda golvet. I Borby hade vi nära till sjön och der tog man vacker vit sand, den låg ju sedan inne så den var torr och bra att sanda med. Vårt nummer i lösaamlingen hade ju eget sandskivte, utomsåpnes gick betala en krona lastet. Golvet skurades nog inte så ofta på de tiderna, men så på slutet av 1800talet eller början av 1900 talet skulle ju golven skuras varje vecka och der skulle vävas mattor och läggas på golvet, sen fick man vackert sätta träskorna i lasten, när man skulle gå in, när man så kom ut igen och skulle ta på träskorna och det var en femton grader kallt om vintern, så var de rätt så iskalla att ta på sig. Det var mest trasomattor som kom till användning på landsbygden, nu

linns ju även finare mattor att lå köpa. Sen
de hade börjat med mattor fick de ligga på dagligen.
3. Prydnader. Jag minns när jag var mycket liten
att vi hade väggarna kalkade i stugan, men sedan
började far tapetsera väggarna i stugan der
var storblommiga eller randiga tapeter. Sedan
blev ju även tapetserat i kösthus och kammare.
Tavlor det var ju så kallade oljetryck, det var
krångsamma försäljare som sålde sådana, det
var mest kungafamiljen, jaktstycke men även bib-
liska tavlor, en tavla som var mycket populär
var människans åldrar, den kan man ännu få
se nästan, fast de snart är lika sällsynta
som de gamla människotavlorna. Bonader var ju
sällsynta i gamla tider, men nu har ju de
gamla äpdynerna, bänksdrättor och gamla säng-
täcken kommit till heders och hängt upp
på väggarna, på senare tider stora bonader

av plysch föreställande hjortfamiljer och andra djur.

4. Bords och skäppnyrader. I min barndom hade vi ingen duk på bordet till vardags, det var till ett skura och hålla det fint, det var ju inte målat ovanpå bordskivan, der brukade man ju alltid slå upp brödet när man bakade i ugnen, så derför kunde det ju inte målas ovanpå. Duk hade man inte på bordet utan när någon främmad kom på besök, eller vid födelsedagar. Dukar var ju mest av linne som man sjelf sätt och bearbetat, der fanns dukar som vävdes rättlångs, men så lemnas der en stor längd som skulle knytas, det kallades dukpatre, der var många mönster med stjerner, hjerten m. fl. men det var inte utan på det linaste linne, det tog en rystig tid med sådant fint knäp-göra, priset var en skeppa kom för ett sådant arbete.

Det var ju i 1800 talets början som sådana värdes och knutits. På auktioner nu kan man få höra fantastiska priser på sådana dukar. Sedan värdes så kallade drejels dukar stora dukar som endast lades på vid större festligheter. Der fanns många olika mönster ett av dem tror jag du kallar för gäsöndrejel. På senare tid kom ju värduken till det är en bra arbetsbesparande duk särskilt i köket. Nu finns ju även dukar av plast. Vid festligare tillfällen så kom ju de fina dukarna på bordet och de finaste kaffeköpparna till vardags fick det gå med en sprucken kopp och i spis. I mitt barndomshem hade vi ingen spis utan kakelugn så länge far levde, der eldas ju inte utan i dagligstugan spisen i köket som inte till lös än långt senare. Det var till att gå in i den stora öppna skorstenen och lägga in brasa i kakelugnen.

6. Belysning. För belysning förr i tiden var det inte mycket belysning med, när folk slaktade får eller lamn så tog de vara på taljen och där stöptes ljus, samt gjordes präser och pärtor som de höllde i handen och lyste sig med. Sen kom ju fotogenen i bruk och då blev det bättre med belysningen, från den lilla juliskan med runt glas, till de bättre 10 och 14 linsers stå och hänglampor som senare kom i handeln. Det var billigt ljus med fotogenen. Men så kom ju det första världskriget 1914 när det hade varit i två år tog fotogenen slut och då börja ju jobberiet i sitt lön, även med fotogen 15 per liter, men till sist tog den rent slut, hur skulle man kunna klara sig när det börja bli mycket om kvälarna, barnen skulle ju läsa sina läror, kreaturerna skulle skötas och mjölkas, hade vi då inte i Sverige haft tillgång på karbid så hade vi fått

sitta i polarmörker, det var då karbidlam-
perna kom i bruk alla möjliga typer från
anjovisburkar till linare lampor, jag själv köpte
en spaltens messingslampa, den fick vi gagna
både inne i stugan och ta med oss ut i stallet
den kosta visserligen 35 kr men det var den värd,
vi hade aldrig något mansemanng med den -
samma, under de två år vi gagnade den, sen
kom ju åter fotogen i handelen och det blev ju
genast lite behändigare. Karbidlamporna skulle
ju göras rena och läggas ny karbid varje dag
men de hade mycket skarpare spen än fotogen-
lamporna. Det dröjde till 1925 innan elektriskt
ljus kom ut till landsbygden i Borrby, inne i sam-
hället hade de fått fört.

7. Blommor. Om sommaren kunde man ju alltid
sätta in blommor i en vas, det kom inte så ofta
på men i fönstren hade man blommor det var

mest pelargonier och toffelblommer.

Ja det var ju en allmän tro att man skulle sörga sig till och ta sticktingar, de skulle då gro bättre.

8. Andra prydnader. Några särskilda prydnader fanns inte under min barndom, men som jag i en annan uppsats talat om så hade far köpt gjusbilder av Malmgren 2 rätt stora hundar, samt 2 mindre pudelkunder, samt en höna som låg på ägg förutom hästhuvudet som hängde på väggen, så var det två vackra ljusstakar av koppar samt 2 av glas de var rysligt vackra men ömtåliga.

Under årens lopp har många förändringar ä byggnaderna skett, men som byggnaderna år 1919 förstördes genom åskeld så finns ju inte stort intresse att omtala de samma.